

წლიურად 5 მ., ნაწევარ წლით 3 მ., ცალკე ნაშრომი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ დრომატ. საზოგ. კანტორაში და „სორაპან“ სტამბაში. მისამართი: თბილისი, რედ. „თეატრი და ხელოვნება“ იოს. იმედაშვილი

№ 31

წ. 11

ხელ-მოწერელი წერილები არ დაბეჭდვება.—ხელთაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთ 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 31

ქ ვ ი რ ა 5 ლ ვ ი ნ ო ბ ი ს თ ვ ა

1914 წ.

5 ლვინობისთვა

რა ვეალება დღევანდელ კრებას?

ჯოჯოხეთურმა ცეცხლმა დაამხო ჩვენი თეატრი, ღვთიურმა ცეცხლმა აღაგოს ახალი!

ეს არის სურვილი მთელი ქართველი ხალხისა, მთელი ერისა!..

მართლა და დიდი უბედურება ჩვენი ქვეყნისა მხოლოდ ის იქნებოდა, რომ ისეთი განძის დაწვას, როგორც თეატრია, უმნიშვნელოდ ჩაეგლო, უცაბედ ზარალის წინაშე ქედი მოგვეხარნა და ბრმა ბედს დაკოროჩილებოდათ!..

არა! დღეს ქართველი სამშობლო თეატრის საშუალებით იმდენად გათვიცნობიერებულია, იმდენად მომწიფებული, რომ ასეთ განსაცდელში სულით არ დაეცემოდა!

და არც დაეცემა! თუ წარსულში მრავალი უბედურება გადავიტინეთ, ურცხველ მტერთ ცეცხლით და მახვილით შემოტყვეს გავუქულით, არა ერთგვით დამხობილი სამლოცველო — ტაძარი ავაგებ მიუფელ კლდე-ღრეებში და მიტეზე — ღვთის სადიდებლად, არც ახლა მოვედრეკთ ქედს ჩვენს საერთო მოულოდნელ უბედურებას!..

ჩვენ გვწყურია სიცოცხლე და ვიცოცხლებთ კიდევ ცეცხლით განწმენდილნი, ქირავების ცრემლებში განბანილნი!..

გვწამდეს, მომავალი გვიღიოს!..

დაღდა წუთი, როდესაც უმხთალი ბედი გამოგვცდის—მართლა საკუთარი ვინაობის დამფასებელნი ვართ თუ არა?

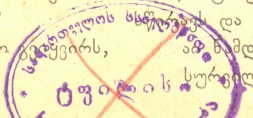
დღეს გამოჩნდება, „ვის უფრო ვეცხვირს, ძმანო, მამული!..“

ყოველმა ქართველმა კარგად უნდა იცოდეს, რომ იგი არა თუ **ზენობრივად**, არამედ **იურიდიულად**ც მოვალეა თვისი წვლილი არ დაზოგოს თეატრის ასაგებად, რადგანაც თუ ჰსურს ქართველად იხსენიებდეს, თავისი სამშობლო ჰქონდეს, განათლებულ ერთა შორის პატარა კუთხე მასაც დაეთმოს, უეჭველად უნდა აღადგინოს ის ტაძარი, ის დაწესებულებანი, რომელნიც ხალხთა კულტურის ნობის და მისი სიცოცხლის ძარღვის ცემის მაჩვენებელია!..

მართალია ის ერთი დიდათ პატივცემული, ყველა ქართულ საქმეთა გულ-შემატკივარი ქართველი მამულიშვილი, რომელმაც გუშინ წინ ერთ წრეში წარმოსთქვა—მერმის მისში უეჭველად უნდა შეუდგეთ თეატრის აშენებას! თუ ასე არ მოვიქცით, ნურც გვიტარებია სახელი ერისა და ცოცხლივ დავიმარხნეთო!..

და გვწამს, რომ ეს ასე იქნება!.. თავის მხრით ამ პატივცემულმა ქართველმა **ახი თუმანი** (1800 მ.) გადასლო თეატრის აშენებისათვის (ბანკში ძევს და ყოველ წუთს შეგიძლიან მიიღიოთ), და მეტად ბრაზობდა, რომ ზოგიერთნი, მდაბიო ხალხთან შედარებით, შეძლებულნი იცოცხლდნენ მანეთს სწირვენ; ვისაც არ შეუძლიან — მისი კაპეიკი დიდა, ხოლო ვისაც საშუალება მოეძებნება — განა შეზღვევის კაპეიკობით ლაპარაკიო?

და ეს მხოლოდ ცარიელი სიტყვა არ არის, არც თუ თავ-მოსაწონებლად ნათქვამია, — და ჯერ ნუ გაახშიანებთო — იძახის. ამ უმადვლილი გულშატკივრობა საქმისა, სურვილი უკვე ხორცს ისხავს.

დაიწყო შემოწირულება: დიდი და მცირე, ბრწყინვალე თავადი და მრავალი მწუხარება გამოვლილი გლეხი, ვაჭარ-ფულანდარი და ხელდაკორებული შავი მუშა, ბატონი და ხელზე მოსამსახურე, — ყველა, ყველა ერთნაირად განიცდის ჩვენს ეროვნულ დანაკლისს და, როგორც ერთი კაცი, რაც კი შეუძლიან, სწირავენ, რომ კვალად აღდგენილ იქმნეს სამშობლო ენის საკურთხეველი, ქართველი ერის ერთადერთი ტაძარი — სამლოცველო!..

არ დარჩება არც ერთი შვილი ჩვენის ქვეყნისა, ვინცკი ქართველის სახელს ატარებს, ვინცკი წევრია ჩვენის მრავალტანჯული სამშობლოსი, რომ საქმით არ გამოეხმაუროს ჩვენი დანაკლისს შევსებას!..

საქართველო წარსულში ბევრჯელ წვევია დიდი და საერთო უბედურება — შემოსეულს მტერს აუკლია ქვეყანა, ცეცხლისთვის მიუცია იგი.

ამ დროს მთელი ერ, მთელი ხალხი — თავადი, აზნაური, გლეხი, ვაჭარი, ხელოსანი, ბერი, მღვდელი, ქალი თუ კაცი, — ერთის გრძობით შეკავშირებულა, ერთის აზრით და მიზნით აღტყინებულა და მით უძლევია ხოლმე თავსდამტყდარი მოულოდნელი უბედურება!

სწორედ დღეს მოგვევლინა ასეთი დიდი უბედურება! და დღემდე ურთიერთისაგან. გათიშულნი ამ უბედურებამ უნდა შეგვაერთოს, შეგვაკავშიროს!

დღევანდელი სულიერი განწყობილება ჩვენის ქვეყნისა სწორედ ამ სურათს წარმოგვადგენს.

თვით თავადაზნაურთა წინამძღოლმა, თავ. კ. ნ. აფხაზმა ითავა და მიიწვია სხვადასხვა დაწესებულებათა წარმომადგენლნი სათეატრო საქმეებზე სათათბიროდ და თეატრის აღსადგენ — ასაშენებელად საჭირო თანხის შემკრებ კომიტეტის შესადგენად.

ეს კრება დღეს შესდგება დემუტაჭათა საკრებულოში.

დღევანდელმა კრებამ უნდა გადასწყვიტოს, როგორ შეუდგეს საქმეს, რა დასაბამი მისცეს?

და მკვიდრი საძირკველი ხომ საშვილი-შვილო შერობის საფუძველია.

დღევანდელმა კრებამ მთავარი ყურადღება უნდა მიაქციოს იმას, რომ კომიტეტში არჩეულ იქმნეს ჩვენის ქვეყნის კოველი წოდება — წრის წარმომადგენელი, თავადი, გლეხი, მდიდარი ღარიბი, ვაჭარი, მუშა, მოხელე, ყოველმხრივ უმწიკვლო, სანდო მოსაქმე, — მხოლოდ და მხოლოდ თეატრის აშენების საქმით გატაცებული, რომელმაც უნდა გამოხატოს მთელის ერის სურვილი — მისწრაფება!... შემუშავებულ იქნეს შემოწირულებათა შეგროვების წეს — რიგი (გამოიცეს სიები, კუბონები — სხვადასხვა ფასიანი, და სხ.); დადგენილ იქმნეს, რომ თეატრის ასაშენებლად შეგროვდეს თანხა არას შემოხვევაში სხვას არაფერს მოხმარდეს (ჩვენში რომ იციან — შევისესხოთო, — ეს არ უნდა იყოს) და ასვენოს ისეთი თეატრი, რომელიც კერძოდ არცისი იქნება, ხოლო იმავე დროს, მთელ ქართველ პალეს ეკუთვნება, ე. ი. იქნება ქართული ეროვნული თეატრი.

ამ სურვილებით ვუსურვებთ გამარჯვებას დღევანდელ პირველ კრებას, ჩვენის თეატრის საკეთილდღეოდ შემდგარს.

ნ ა ნ გ რ ე ვ ზ ე

1914 წლის 25 ენენისთვის დაიწვა ქართული თეატრი...

ვინ, ვინ გაქურდა წმიდათა-წმიდა, ვინ დაგვინგრა თავშესაფარი?...

— «ცეცხლმა, ქვესკნითთ ამოტყეხილმა! ცეცხლმა!» ისმოდა ხმა შესაზარი...

საღლა ვეძიოთ აწ სამლოცველო, საღლა ჟღეროდეს ღვთითორი ქნარი?..

— «ნანგრევთა შორის, რღვეულთა ბჭეთა, ნანგრევთა შორის!» — ღმუოლა ქარი...

ასე დანთქა სამსხვერპლო ჩვენი, ასე დაემხო დიდი ტაძარი, და დღეს ვაგლახად მოსჩანდა მხოლოდ გადაბუჯული გარემო მკვდარი...

როგორ ღაიღუპა ჩვენი ჯიღათა ჯიღა?

ათი ღღეა, რაც აღარ არის ჩვენი—ქართველთა—სულიერი ცხოვრების კერა, ჩვენი ურთიერთობის სამსხვერპლო, დიდი ოჯახი, და ჯერაც კი ვერ შევრიგებდით ამ აზრს...

მაგრამ მწარე სინამდვილე საზარელობას წარმომიდგენს—ლამაზ, კოპწია ხელოვნების ტაძრის ნაცვლად, სახამთრო და საზაფხულო თეატრების მაგიერ, მხოლოდ ჯოჯობეთური ნანგრევები!..

და ისეთი დიდებული მშვენიერება მუდამ მშვენიერების მღალღებელი ჩემ თვალთა წინაშე დაინთქა.

იყო და აღარ არის!

25 წენწისთვე უბედური ღღეა ქართველი მელპომენისა, მაგრამ იქნება იგივე ღღე შეიქმნეს ჩვენი აღორძინება-განახლების პირველ ღღედ!

ნაშუადღევის მესუთე საათზე სტამბაში ჩავედი მორიგი ნომრის გასაწორებლად, რადგან მთელი მასლა აწყობილი იყო უცებ ასოთამწყობმა მითხრა—ქართული თეატრი იწყისო. მეუცნაურა ხმა, მაგრამ როცა განმეორებით მითხრა, —ტელეფონით შევეკითხე თეატრში, მიპასუხეს —თეატრი გვეწყისო. მაშინვე გავეკანე გულგადაბრუნებული, მაგრამ არც სასახლის ქუჩით, არც ერევისის მოედნით, არც სარაჯიშვილის სახლის ეზოთი არ შემეშვეს. ორის მხრით ჯარი და პოლიციელები ჩაეყენებინათ, მესამე ჩაკეტნათ. ირგვლივ დიდძალი ზალხი იღვა თამაშათ. ჩემმა ხეწწა-მუღარამ—შემეშვით, ვიღუპებით, ეგება გადავარჩინო რამე მეთქი, არაფერ ისმინა: კონდახითა და ხმლის ყუით მირიდებდენ.

ამ დროს მეორე მხრით დავინახე ქართ. დრამ. საზ. გამგ თავმჯდომარის ამხანაგი თავ. ნ. დ. ერისთავი. არც მის აძლევედნ გზას. „ნუ თუ ვერ შევიღოთ?“ მომესმა. გულმვიღვარ მომითმინა. გავარღვიე წრე, გავქანდი მისკენ, ხელი ჩავავლე და ორივე თეატრის შესავლისაკენ გავქანდით. მთელ სასახლის ქუჩაზე ორონ-ტრიალი იყო: სკლიდნენ მალაზიებს, ვის ავეჯი გამოჰქონდა ქუჩაზე, ვის თუთუნი, ვის ქურქელი, ვის წიგნები. ცეცხლის მქრობელნი კი შტაბის მხრით მუშაობ-

დენ, წყალს ერევისის მოედნიდან ეზიდებოდენ და შტაბის მხრით აქრობდენ ცეცხლს. თეატრის კარებთან მისულნი არ შეგვიშვეს. მობრძანდა თავ. აზნ. წინამძღოლი თავ. სუმბათაშვილი. არც ის შეუშვეს, ვეუბნებით—მთელი მამულის მეპატრონეა, შეუშვით, მაინც არ შეუშვეს. ამ დროს მოვარდა ხუროთმოძღვარი ტერ-სარქისიანი, უხსნის—თეატრის ამშენებელი ვარ, ვიცი, საით როგორ უნდა მოვეუაროთ, რომ ცეცხლი არ გაღვივდეს, შემეშვით, ეგება უშველო რამეო, მაგრამ არც მას ვაუღღეს კარი. მივიბრინე პოლიციელების თანაშემწესთან—ბნ სტროვეთან, რომელმაც შეგვიყვანა ეზოში. მთელი ეზო აფორიაქებული იყო. გავქანდი თეატრის კარებისაკენ, რომ არქივსა და წიგნთსაცავს მივშველებოდი როგორმე, არ შემეშვეს. თეატრის ფოიედან-ფანჯრებში ისროდენ რაც ხელთ მოჰხვედებოდათ. შევსდექე, თეატრში ცეცხლი არა სჩანდა, ცეცხლის მქრობელთა მთელი რაზმი თეატრის მეორე—შტაბის—მხარეს მუშაობდა, სადაც ცეცხლი მძვინვარებდა. ამ დროს მომიხალღედა თეატრის მეტანისამოსე გ. ქორქაძე. „სულ გადავყარე!“ მომძახხა, —აღბად მიმიხვდა რასაც ვითხავდი. „წიგნებიც?“ — ვკითხე. — „სულ!“ იყო პასუხი. გული დამიარხენდა. მაშ არქივი ვადარჩენილია!*) ვიფიქრე და ეზოს გადავავლე თვალი, „კაფე-პარიფის“ წინ, საოაც წყალ-ტალპოში გაფანტული იყო დრ. საზ. კანტორისა და „თეატრი და ცხოვრების“ კონება—ყურნალები, ხელთნაწერები და სხ., მაგრამ შეაფები-კი, რომლებშიაიც სამუხეუმო ნივთები, ხელთნაწერები, კლიშეები და მასალები ეწყო, არსად სჩანდა. ამ ნივთების ძიების ფიქრში ვიყავი, რომ თავს „მსხვერპლისა“ და „სინათლის“ ავტორი ი. გედევანიშვილი წამომადგა, გამტკნარებული, კრიკა-შეკრული, მძიმე ღღიმილით ვით ქანდაკება ბრინჯაოსი... ვავიდა თითქმის საათი, აურ ზაფხუნი დიდი იყო, მაგრამ თუ თეატრის მხრით ცეცხლს აქრობდენ, ეს არ ემჩნეოდა. თეატრს საკუთარი ცეცხლსაქრობები აქვს, ეზოშიაც წყა-

*) არქივი და წიგნები ჯერაც არ გამოჩენილა

ლია, მაგრამ არც ერთი ამითი არ უსარგებლ-
ნიათ: წყალი უშუაღდესვე დაშრაო. ცეცხლის
გაჩენისთანავე (ცეცხლი გაჩნდა სწორედ მა-
შინ, როცა თეატრში არავინ იყო, — 3—6 საათ.
მუშაობა სწყდება) მოვარდნილიყო თეატრის
ერთი მუშათაგანი, რომელსაც სკოლანდა
სცენაზე ცეცხლის საქობის საიდუმლო გასა-
ღებნი, ემუდარნა—შემიშვით, ან წამომყე-
ვით, გაჩვენებთ რა გზით ჩავაქროთ ცეცხ-
ლიო, მაგრამ არავის შეესმინა. ვიდრე ცეცხ-
ლი გაძლიერდებოდა და თეატრს მოედებოდა,
თეატრის დირექტორს, ი. გვედევანიშვილს,
შეენიშნა თუ არა ბოლი თეატრის მარცხ-
ნივ ფანჯარაში, ხელი წაველო ცეცხლის ერ-
თი მქრობელისათვის და შეხვეწწროდა: წამომ-
ყე, აქვთა მხრიდან მიუშვირე საქობი, რომ
ცეცხლი სათავეშივე ჩააქროთო, მაგრამ
ცეცხლის მქრობელს ეთქვა—ბრძანება არა
მაქვსო. .

როგორ განჩნდა ცეცხლი?

„კაფე-პარიზის“ სამხარეულოდან იფეთქა
ცეცხლმა, ერთნი ამბობენ, ოპერეტის მეტანი-
სამოსე ივანოვმა აანთო ჰბენზინა“, რომე-
ლიც იაშიკში შეეღვა, გადაბრუნდა და იქი-
დან გაჩნდაო, ზოგნი ბოზარჯიანცის თამბაქოს
საწყობს აბრალებენ, მაგრამ სწორედ არაფე-
რია გამოკვლეული.

ვიდრე ცეცხლი გაძლიერდებოდა, ვიღაც
საქუეო სახის სულიერნი ჰლოწენენ და ანა-
ღაურებდნენ, რაც შეხვედებოდათ, — ვითომ და
ვშველით, უნდა გადავარჩინოთო, მქრობელ-
თა შორისაც ბევრი ჯიბე-უბისკენ იკრავდა
ხოლომე, რასაც მოჰხელოვდა, ზოგნი მაგარ სას-
მელთ ეწაფებოდნენ და კონსერვების კოლო-
ფებს სტებდნენ და სთქველფავდნენ, საღამოთი
დაარბიეს პარიკმაგერ გიორგი ვერბი-
შვილს სახელოსნო და 250 მანეთამდე ახა-
რალეს. — ისეთი სურათი იყო, თითქო მტე-
რი შემოსევიაო. მხოლოდ ქართველი ახალგა-
ზღობა თავგამოდებით მუშაობდა და სკლი
ლობდა გადაერჩინა რამე. . .

ბინდისას ჩაიწვა ქარვასლის მარცხენა მხა-
რის (გალერის შესავლისკენ) რამდენიმე თვალი.
იქ შთაინთქა ქ. შ. წ. კ. სახ. წიგნის საწყობები
(დაუზღიერველი, ზარალი 60-70 ათას მანათამ-
დნა), წინგთ მკაზმანნი, სადაც წ. კ. ს. სა-

ხელმძღვანელოები მზადდებოდა და სხვა
კერძო სავაქრო ბინები. მალე ცეცხლი თე-
ატრს სწვდა. . . ამ დროის განმავლობაში აფეჯს,
წიგნებს, დეკორაციებს და სხვას, რაც-კი
ხელში მოჰხვედებოდათ, ეზიდებოდნენ „ხაკ-
რჩისა“, „სახ ფურც.“ რედაქციასა და სარაჯი-
შვილის სახლის ეზოში. თავზარდაცემული წ.
კ. ს. მაღაზის გამგენი მაღაზიას ჰაიპარად
სცლიდნენ, — დიდალი წიგნი დაეღუპათ, რა-
დგან წიგნებს სასახლის ქუჩის მხრით ქუჩაზე
ისროდნენ. ქარვასლის მთელს ეზოში და კა-
რებზე მიმოზნეული იყო ჟურნალ თეატრი
და ცხოვრების ნომრები და ნასყიდაშვილის
კანტორიდან გამოყრილი ჟურნალ-გაზეთები,
დაღამებისას თეატრს შეხვედნე წინიდან.

შაყყითელი ბოლი გველეშაპის ენებივით გამოქ
შუვედა თეატრის წინაპირის (ფასადის) მაღალ
სამ თვალში, მის წიგვთ, სადაც მუშეთა აღაღ-
მები სდგას. ბოლი თანდათან გაწითლდა,
უტებ იგრილა, გაისმა მძიმე, საზარელი გრუ-
ხუნნი: მოიშველა თეატრის ქერი და პარტერს
დაეცა. . . და წუთს თითქმის ყოველივე მიყუჩდა.
ცეცხლმა გაიშარჯვა!

სწორედ ამ დროს გვერდიდან მომესმა ქა-
ლის საზარელი შეწივლება, ტირილი და თავ-
პირში ხელის ცემა. . . „წყალი, წყალიო!“ ჰყვი-
როდნენ გარეშენი. მივიხედე და თაღებში
გამოწყობილი, ჯანღონით სავსე, ლამაზი ქა-
ლი დავინახე, ოდნავ ჩაჩოქილი, სასომიხილი. . .

და იმავე წუთს წარმომიდგა სამშობლო
ჩემი, ჩემი ქვეყანა, სამგლოვიარო ძაძით მო-
სილი, რომლის მწუხარებას აღარ უჩანს ბო-
ლო. . .

მუხლთ ჩამეკეცა, თითქო გული გამიქ-
ვავდა, ნერწყვი გამიშრა, ვეღარასა ვგზრძნობ-
დი და ბედკრულვილი, თეჩაღუნული გავე-
ცალე ჩემს მშობელ კერას, ჩემის სულის
საუნჯეს, ასე უტაბედლად, ასე უფუნურად
დანთქმულს! . . .

სულ სამი დღე არ იყო, რაც აქ ვიხი-
ლეთ „მსხვერპლი“, ნარუქი უდიდესი მსხვერ-
პლისა, რომელიც ჩვენმა ქვეყანამ ამ 7—8
წლის წინად შესწირა; ჯერ ორი თვე ძლივ-
საა, რაც ჩვენმა სამშობლომ დიდი, დიდი
მსხვერპლი უძღვნა საერთაშორისო ომიანო-

ბას, და ნუ თუ კიდევ ასეთი უცაბედი მსხვერ-
პლი გვეჭირვებოდა კიდევ?...

მეორე დღეს გულის ფანტაზიით წარ-
ვემართე ჩემი წმიდა ტაძრისაკენ, სადაც
დღე მუდამ—დილა-სალამოს—ჩემს ღმერთს
მსხვერპლს ესწირავდი ხოლმე...

ვიფიქრე იქნება სიხმარი იყო მეთქი,
როგორც იქნა შემეშვეს და—ვაჰმე! მხო-
ლოდ შერუქული კედლები, ოდნავ ბოლის
ხრჩოლვა! პარტერს გადავხედე, ლოჯებს
თვალი ავაღვლე!.. სადღაა? მხოლოდ ნანგრე-
ვი, ნანგრევი! და ზევიდან უსაზღვრო ცა
დაჰყურებს. პარტერში მარცხნივ, ლოჯის
ლოჯის კუთხესთან, მხარ-მომტვრეული ქან-
დაკება-ლა გამოიყურება, სევდის მომგვრე-
ლად შებოლილი, თითქო ჰგლოვობს უდ-
როვოდ დანთქმულ მწვენებსაო! აველ
ბაღში და უფრო შეაგნელო სურათი აქა ვნა-
ხე: მარტოოდენ აგური და ნახშირია. ბაღში
მიყრილ-მოყრილია ვითომ და გადარჩენილი
ავეჯი, მაგრამ იგინიც კაცთა ხელით დაზი-
ანებული. ბაღის ერთს კუთხეში ჯგუფად
იხსდნენ ქართ. დრამ. დასის მსახიობნი, რო-
მელნიც ღრმა ღუმილით გაჰყურებდნენ დანთ-
ქმულ კერას!..

უკან გამოვბრუნდი. ფოიეში ვერ
გავიარე, საში შიდა!... ნანგრევის შიშის
ხარს ცემენ, ყინვასა ჰგრძნობთ... მკი-
ვით!.. რაღაც მიმიღე ღორი გაწევბათ. და იქ,
სადაც ანგელოსთა ტკბილი ხმით იწვებდით,
სადაც სულით ზეკაცდებოდით, აწ სიკვდი-
ლია... გამოველ და ერთხელ კიდევ შევხე-
დე წინაპირს. რაღაც განგებით მალა უფნებ-
ლად სდგანან მშვენიერებისა, სასცენო ხელო-
ვნებისა და მუსიკის მუზანი, ხოლო მათ
ზევით-კი დიდებული შექსპირის შერუქულ-
შებოლილი გამოკვეთილი სახე.

სიანს ძლიერმა ცეცხლმაც ვერ შთანთქ-
ადამიანის სულიერ შემოქმედების აღმაფართოვა-
ნებელნი და მსოფლიო ჰენიოსი.

ნუ თუ აღარ აღსდგება ის ტაძარი, რო-
მელიც მუდამ მშვენიერებისა და სილამაზისა-
ცამი მისწრაფებს გვიწრგავდა, გვაძალღებდ,
გვწრთნიდა, გვადაამიანებდა?!

უნდა აღსდგეს!

იოსებ იმედაშვილი

რუსეთის გამოჩენილი მკაცრნი
ი. მ. ლერმონტოვი
(დაბადებიდან ასის წდას შესრუდე-
ბის გამო.—წერდა იხ. შემდეგ
ნომერში)

ახალი ქართული თეატრი *

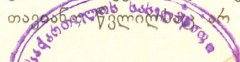
„მას ნულარ ვსტირით, რაც დამარხულა,
რაც უწყალო დროს ხელით დანთქმულა...
ჩვენ უნდა ჩვენი ვშვთ მყოობადი,
ჩვენ უნდა მივცეთ მომავალი ხალხს.“

ი. ჭავჭავაძე

ქართული თეატრი დაიწვა. მიმე უბე-
დურება დაგვატყდა თავს. ყველა გლოვამ
მოგვიცვა. მაგრამ „ქირსა შიგან გა-
მაგრება ასე უნდა ვით ქიტკირსა“; სიმხნე-
ვე არ უნდა დავკარგოთ, სულით არ უნდა
დავეცეთ. ერთი თუ დაიწვა, მეორე ავაშე-
ნოთ... „იგი წაა და სხვა მოვა ტურფსა
საბაღნაროსა“. თქვენა ბძანეთ, მხოლოდ
„უხლი გულმოდგეს“, ხალხში სურვილი იყოს,
ახალი თეატრის აშენების საქიროებას გრძნო-
ბდეს, თორემ ახალის აშენება არც ეგრე ძნე-
ლია, როგორც შეიძლება გვეჩვენებოდეს.

ქართველ საზოგადოებაში რომ ამის სუ-
რვილი არის, რომ მტკიცედ სწამთ და უნ-
დათ კიდევ თეატრის აშენება, ამას მოწმობს
უკვე დაწყებული ხელის მოწერით ფულის
შეკრება ამ მიზნისათვის.

ამას გარდა ჯერ კიდევ ფართოდ არ არ-
ის გავრცელებული ცნობა ამ ახალი უბედუ-
რების ამბისა, თორემ მე დარწმუნებული ვარ,
თვით მივირდნოლ და შორეულ კუთხიდანაც
კი მოითხოვენ ახალი თეატრის აშენებას და
თავიანობის საკითხს არ დაიშურებენ.

მაშასადამე, ხალხი არამც თუ თანაურ-
ძნობს ამ აზრის განხორციელებას, არამედ
მტკიცეთ და გადაჭრით მოითხოვს, რომ **ახა-
ლი ქართული თეატრი აშენდეს**.

ესლა იმას მივაქციოთ ყურადღება, თუ
რა გვარი თეატრი აშენდეს,—ე. ი. ძველი
აღსდგეს მკვდრებით, როგორც ზოგიერთნი
სურვობენ, თუ სულ ახალი აშენდეს ახალს
ადგილზე, საკუთარი, დამოუკიდებელი, მიუწყე-
ბებელი ვისთანმე?

ჩემის აზრით სწორედ ეს მხარე ამ დიდი
საგნისა უფრო მეტს ყურადღებას თხოულობს
ჩვენგან, ვიდრე ზოგს ჰგონია. ეს არც ისე
უბრალო და უმნიშვნელია საგანია, რომ ყუ-
რადღება ამ თავითვე არ მიექცეს.

მართლაც, ძველს ადგილას თეატრის
აშენება და ისევ ძველი პირობების შექმნა,
იქნებოდა დიდი და უპატივებელი შეცდომის
განმეორება

მართალია, დამწვარი თეატრი სახელით
ითვლებოდა თავ-აზნაურობის საკუთრებად,
მაგრამ ყველამ კარგად ვიცით, რომ იგი ნამ-
დვილად მთელი ქართველ ერის სიამაყეს შეა-
დგენდა.

აგრედვე ისიც კარგად ვიცით ყველამ,
თუ ჩვენი ღარიბი თავ-აზნაურობა რა დიდს
მსხვერპლსა სწირავდა ჩვენს საერთო საქმეს
—თეატრს.

მაგრამ მაინც ქარ. დრ. საზოგადოება
ვერა გრძნობდა თავს სასურველს მდგომარე-
ობაში, იმიტომ კი არა, რომ ფული აკლდა
ხოლმე, არამედ იმიტომ უფრო, რომ ქართუ-
ლი თეატრის ბატონ-პატრონი თითონ ვერ
იყო; თავ-აზნაურთა საკრებულოს კინაზნობაზე
იყო ძალიან ხშირად დამოკიდებული: ქარ-
თულ წარმოდგენებს ექნებოდა ბინა, თუ
უბინოდ-უთეატროდ დარჩებოდა ქართული
დასი. აგრედვე ყოველს, მცირედნად გავ-
ლენიანს თავ-აზნაურთა მოხელეს შეეძლო
შეეჭვებინა დრ. საზოგადოების ნაყოფიერი
მუშაობა უდროვოდ-დროს, ან და შეეფერხე-
ბინა მაინც. ამის გამო დრ. საზ. გაშვებობას
ხშირად ჰქონდა ხოლმე უსიამოვნება და
მიხლა-მოხლა თავ-აზ. საკრებულოსთან, თუმ-
ცა უკანასკნელ ხანს დამოკიდებულება გაუმ-
ჯობესებული იყო შედარებით წინანდელ
დროსთან. ამას გარდა ბევრი სხვა პირობებია
ისეთი, რომლებიც გვჯერანახებენ, რომ

ძველს ადგილას თეატრის აშენება შეუძლე-
ბელია. ამ პირობების ამ ყამად ჩამოთვლა
ბევრს დროსა და ადგილს წამართმევდა და
ამიტომ შემდეგისთვის გადავდებ.

ამ რიგად გვჩვენა მისაღებად მეორე
აზრი — ე. ი. **უნდა აშენდეს ახალი ქარ-
თული თეატრი ახალს ადგილას, საკუ-
თარი**, არავისი კუთვნილი გარდა მთელი
საზოგადოებისა ქ. დრ. საზოგადოების სახით.
ის იქნება მისი ნამდვილი ბატონ-პატრონი.

ამ საეროვო თეატრის აშენებაში ყვე-
ლამ უნდა მივიღოთ მონაწილეობა: დიდმა
და პატარამ, ქალმა და კაცმა თავ-აზ-
ნაურობამ და გლეხობამ, მრეწველმა და მუ-
შამ, მდიდარმა და ღარიბმა, ერის კაცმა და
სამღვდელოებამ, ქველმოქედმა და კრიჟან-
გმაც კი, ერთის სიტყვით ყველა ქართველმა
განურჩევლად სარწმუნოებისა.

და როდესაც გადავხსნით ჩვენს გულთან
ერთად ჩვენს ჯიბესაც, მაშინ ის დამწვარი
თეატრი აღსდგება მკვდრებით ახალს ადგილ-
ზე, უფრო გამშვენებელი, უფრო
დიდებული და უფრო მეტად საყვარელი
ყველა ქართველისთვის.

იქ განსეტაკდება ჩვენი გული სამაგლი-
თო ხელოვნებით დადგმულ წარმოდგენების
მეოხებით და იქ აყვავდება ჩვენი დრამატიუ-
ლი ლიტერატურაც.

მაშინ ყველანი — შინაურიც და გარეუ-
ლიც — დინახვენ, რომ ჩვენისთანა ღარიბს,
მაგრამ სულით მდიდარს და მტკიცე ხალხსაც
შეუძლიან თავის კულტურულ საქმის დიდე-
ბულად დაგვირგინება! შეუძლიან ხელოვნო-
ბის მშვენიერი ტაძარი აღმართოს და იმ ტა-
ძარში ყველა ჩვენგანი შევა ამაყად, გულ-
ხალვათად, ჩვენის გულის სიმტკიცესა და
ძლიერებას დარწმუნებული... ეს დიდი
გრძნობა გავვიკვლევს ფართო გზას ცხოვრე-
ბის მიმეე ასპარეზზე.

ქართულ თეატრს საკუთარი შენობის-
თვის ნურაფერს დავზოგავთ; ხელი ხელს
მივცეთ და შეუდგეთ საქმეს ესლავე, დაუყო-
ვნებლივ, რომ ორიოდვე წელს დამთავრდეს
კიდეც *)

დ. ნახუცრი შვილი

*) ბ. რედაქტორო, ამასთანავე გაუწყებთ, რომ
ჯერ-ჯერობით შეკრებილი მაქვს ამ მიზნით ხელის მო-
წერით 79 მ., რომელსაც თავის დროზე ჩავაბარებ იმ ორ-
განოს, რომელსაც დავალებული ვქნება თეატრის აშენება.

ს ა ნ თ ლ ე ბ ი

შორს, ზურმუხტის ფერ სივრცეს იქით სანთლები სჩანდა, დასასვენებლად მიიწვედა იქ მგზღვაური..

ერთხელ ზღვა გასწყრა, აირია, გაეჩინა და: ტალღებმა შექმნეს ვაი-ვიში, აურ-ზაური და გემს უმიზნოდ, საუკუნოდ დააგვიანდა!

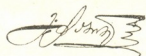
მას აქეთია იალქანი ზღვაზე მიფრინავს, მისთვის ერთია—სად დახუქავს ოცნება თვალებს, მიუწვდომელი სანთლები კი ბრწყინავს და ბრწყინავს .. როგორ მაგონებს ის სანთლები ჩემს იდეალებს!!

მსახიობი

ზ. მ. ხაჯარაძე

ნაძალადევა თეატრის რეჟი-სორად მიწვეულა.

ს ი ც რ ც ხ ლ ე მ წ უ რ ი ა ! !

სალამო ხანია..

მზის ჩამავალი სხივები უსანდომოდ ესაღ-მებთან დღის სინათლეს და ალის ფრად იღე-ბება დასავლეთი.

მთელ დღეს მოეჩვიევე ჩიტუნებიც დაბურულ ტყეს შეეფარენ; აღარც შაშვის ჩვეულებრივი ჭახუბი აფხიზოებს ქალის მიღ-მოებს! მთიდან მოცქირილე ნაკადულიც ზანტად მოიზღაზნება ქალის ხვეულებში.

მუდამ მოშრიალე ქანდარიც ჩაყურდა და სიციხე-პაპანაქებით დაქანცულ ფოთლებს ყურები ჩამოუყრიათ.

არა ჩვეულებრივი გამაბრუებელი, საი-დუმლოებით მოცული სიჩუმეა ყველგან ..

სიჩუმე სამარისებური!..

მხოლოდ ქედანის დამაღონებელი, სევ-დის აღმძვრელი დუღუნე მოისზის და მას ბანს აძლევს ქოტის საბედისწერო ჩხავილი!..

ჭგლოვს ბუნება!..

ქაბუკი პირმშო მკერდზე მიუსვენია მშო-ბელს და ცეცხლ-მწველი ცრემლით უნაზეს ხანგრძლივი ავადმყოფობისაგან მიმჭკნარ სახეს.

ქაბუკის მიმჭარლ თვალებში კი მაინც ცხოველ-მყოფელობის ნაპერწკალი ღვივის:

— დედა, დედაჩემო!.. რათ მომანიქე სიცოცხლე, უნაყოფო და უშინაარსო იქ-ნებოდა ჩემი ცხოვრება?!

მშობელი სდუმს.. და კვლავ აიაზმასა-ვით ცრემლის ნაკადულს აპკურებს მის ერთად-ერთ იმედს..

— დედა, სიცოცხლე მწყურია!..

ეს იყო უკანასკნელი სიტყვები მომაკვლა-ვისა.

მთის ვადაღმიდან პირსავსე მთვარემ ამოჰ-ყო თავი... და ქაბუკის გაყვითლებულ სახესაც მიმოაბნიალია სარკმლადან ვერცხლის შუქი.

გ. მუმლაძე

მ ე არ ვ ი ც ი ..

მე არ ვიცი, ჩემის ჩანგით ვინ ვადიდო, ვის უმღერო, ვის მიუძღვნა საწინდრად შენახული ვარდის ღერო?

ჯერ არ ვიცი, ვის ვეკუთნი და რას მომცემს მომავალი, — მაგრამ მაინც გულს მიღვივის მისწრაფების ცეცხლის ალი!.

ოხ, მითხარით, შემასწავლეთ საით არის მშობლის კერა, რომ გავშალო ლაღად ფრთები და მოვმართო ჩანგის ძღვერა: დავეწიო წინამორბედთ და ვაუწყო ჩემი ურვა.

აღარ მინდა ზღვის ჰანგები, აღარ მინდა ზღვაზე ცურვა, — მე მსურს მხოლოდ ზვარა ვიყო მაღალ რწმენის სადიდებლოდ.. მაშ მითხარით, ვის ვეკუთნი, ვის მივეძღვნა წმიდა მსხვერპლად?!

ი. დაროშვილი

მედიკ სეცენის მოყვარე მუშა ბესო მისურაძე (იბ.. თ. და ც. № 29)

ოგუი ღაჭ-

კაპ. ან. მაქს წუწუნავა
დაჭრილი 17 ჰგვისტოს ომში.

პორუჩ. ილ. რცხილაძე
მოკლული

ჩილნი

კაპ ა ანდრონიკაშვილი
ღვთოთან დაჭრილი.

შტ.-კაპ. ლევ. გრ. გაბაშვილი
მოკლული.

ბრძოლის ველზე

სარდალმა ხელი გაიქნია და კვლავ გა-
ჩაღდა ბრძოლა...

ბრძოლა იყო საშინელი. შეუბრალებე-
ლი... შემოდგომის მიწა იფარებოდა ურიცხვ
ახალგაზღვებით... მათ უკანასკნელ თვალის
დახამხამებაში, სულის განშორების ქაშა, ამოი-
კითხავდით: „ეჰ!.. დედა... ცოლშვილო...
უპატრონოდ მიტოვებულო... სად დავიმარხე...“
ღიად, ადამის ძენი უმოწყალოდ მუს-
რავდენ ერთმანეთს და ავიწყდებოდათ, რომ
ადამიანები იყვნენ...

ნიკო მღუმარედ იდგა,—იგი სხვა
მეომართავან ირჩეოდა... მისი თანამომენსა

დახოცილიყვნენ და ეხლანიკომათს ათას გვა-
რად დასახიჩრებულ, სახეთ თვალცრემლიანი
გაპყურებდა ..

ნიკოს რაღაც აგონდებოდა, გული
ბოლომთ ევსებოდა და ლამობდა კოდვის ად-
გილიდან გაპარვას... მაგრამ ჟვინამე და ვინ
ლაჩრობა!.. წარმოსთქვა: „მოხდეს, რასაც
სული მუდამ წამს ელის“ .. ხმალ-ამოღებული
მივარდა მოწინააღმდეგეს; მაგრამ უტბათ
გაშეშდა...

—რას გერჩი, საბრალო?... ვინა შენც ჩემი-
სთანა ადამიანის შვილი არა ხარ?..

ჩუმად ეუბნებოდა ერთ მეომარს და
ღრმად აკვირდებოდა თვალეში“ უეჭველია
გეყოლება ცოლშვილიან მოხუცი დედა... რა
უფლება მაქვს მოუკლა მარჩენელი?..“

წარმოსთქვა შუა ლაპარაკში...

ამ დროს ორმა ჯარის კაცმა შენიშნა
მათი საუბარი:—

— „აღზად ღალატს ჰქმნიანო!..“ წამოი-
ძახეს და ერთმანეთს ანიშნეს:

— მოჰკალით

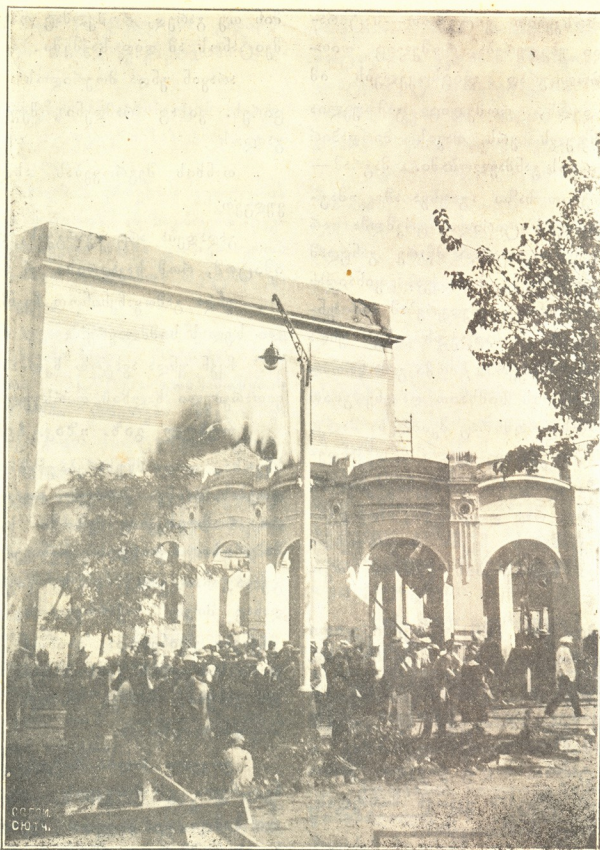
მოჰკლეს... ჟვინამე, დედა სად მოგვედინა?
რომელ ცის ქვეშე?!

ზარბაზნები გრიალებდნენ, აგერ
უტბად შუა ჯარში ჰავრიდან ცეცხლი გაჩნ-
და: რამდენიმე კაცი ბურთსავით აისროლო...
ხოლო მკვდარი ნიკო და მეორე მეომა-
რი აღარსად სჩანდნენ...

.. ცეცხლმა ჩანთქა!...

ი. ჯიხაიშვილი

დამწვარი თეატრი(ბალის მხრით)

დაიწვა კველი—გაუმარჯოს ახალს!

ძართული თეატრის დაწვამ მთელი შეგნებული საქართველო აამოძრავა და ყველას ერთი აზრი წარმოათქმევინა—**აშენებულ იქმნას ახალი ქართული ეროვნული თეატრი.** ჟურნალ-გაზეთები ერთხმად აღნიშნავენ, რა მძიმე ებედურება დაატყდა თავს მთელ ქართველ ერს, მაგრამ ამავე დროს, ღრმად რწმენას გამოსთქვამენ, რომ ქართველი ხალხი ამ უბედურებას დასძლევს და ხელოვნების ახალ ტაძარს ააგებს.

„სახალხო ფურცელში“ ს—ა სწერს: „დადუშა ჩვენი შეღებოქმენა აღარ არის ქართული თეატრი, დაიმსხვრა ჩვენი საფუძრული ტაძარი, ჩაქქრა დამპყრობი ჩვენი ტანებისა, ადფრთოვანებისა, უძვირფასესე, განცდათა შემოქმედების და იმედის. აღარა გვაქვს ჩვენი ეროვნული საკრებულო, სადაც ასე თუ ისე ვსჯდავდით ჩვენი მაჯის ცემას, ვგრძობდით ეროვნულს სულისკვეთებას, გვესმოდ ჩვენი ერის სმა და ახლა ამის ნაცვლად ჩვენ წინ მხოლოდ ფერფლია, შესაზარი ნანგრევი და განადგურება...“

უნდა გულისხმობდნენ ვიტიროთ—სატირა-
ლია ესეთი დიდი უბედურება, რომელიც თით-
ქის რაღაც სიმბოლოურად გვიხატავს იმ
სურათზე განსხვავდეს, რომელიც გამოჰყვია
ჩვენს მრავალტანჯულს ერს თავის პირდაპირ
ტრაგიკულ ისტორიის განმავლობაში.. მატრამ—
მინდა განსაკუთრებით სახა გაუსვა ამ „მატ-
რამსა,—ზრ გემართებს ტირილი, ცრემლები არ
უნდა დანახოს ჩვენი თვალი და მწარე განცდამ
არ უნდა შეასუსტოს ჩვენი სუნთქვა, ვინაიდან
არ უნდა დავუკნოთ სულით, უბედურებამ არ უნ-
და გაგვტყუოს და ამ განსხვავდეს ისე უნდა
შეხვდეთ, როგორც შეჭვივრის ჭირში გამოწრთო-
ბილებს. გაათავებულის სიმხნით და ენერგიით
შეუვადეთ მუშაობას, რომ რაც შეიძლება მალე,
მალე წარვხრეთ თოვლიანი კვალი დღევანდელ-
დის უბედურებისა და უფრო გამოვჩინებულის
სახით აღვადგინოთ, რაც დავკარგეთ, აღვადგი-
ნოთ უკვლახე უწინარეს ჩვენი თავისუფალი
შემთქმელების და ხელფანების ტაძარი — თეა-
ტრი!..“

**გაზ. „თემი“ (№ 188) „ჩვენი დიდი
უბედურების გამო:** „თეატრი!.. რომელს ძვირ-
ფასს რამეს შეიცავს ეს სიტყვა ქართველი კა-
ცისათვის! თუ გადვხსნამ ქართული საქმი-
ეო დაცული, ეს მხოლოდ აქ!..

ეს დიდი ტაძარი, სადაც უოველი ქართ-
ველი ევედრებოდა განგებას უკეთეს მომავლის,
რაც შეიძლება, მალე მოახლოვდება..

და აი ეს წმინდა ადგილი განქრდა ..

ახლა დრო არის დამნაშავეთა ძიებისა.. ამას
მოვასწრებთ.

კისრად გავწევს სხვა მოვალეობა, მძიმე,
მაგრამ სახატო.

უნდა უოველი დიდი ვიდიროთ, უვლად სა-
შუალება გამოვქინოთ, შევქმნათ თანხა და
ხელახალი სათეატრო შენობა ავაგოთ.

ეს ჩვენ შეგვიძლია!

ეს რომ არ შეგვიძლებოდა, ვერც აზრები
წარმოგვათქმევინებდა დიდიან — პატრიანა თეატ-
რის დაწვის ამის პირველ გატონებისთანავე
სიტყვებს: „ხეზევ უნდა შევატროვოთ თანხა ასა-
ლი თეატრის ასაკებად!“

არ უნდა დარჩეს არც ერთი ქართველი,

შინ თუ გარედ, რომელმაც თავის წვლილი არ
შეიტანოს ამ დიდ საქმეში.

აზრები უნდა მოერიდოს წვლილის სიმ-
ცირეს. ვისაც რამდენი შეუძლია, იმან ის
გადაოს ..

თანხის შეგროვებას ახლავე უნდა შე-
ვუვადეთ.

გადადება არც ივარგებს, არც შეიძლება..
იმიტომ, რომ საკადრისი არ არის.

უნდა გამოვჩინებოთ ჩვენს ერს ეროვნუ-
ლი სულის სიმძლავრე!..

ჩვენ უნდა ავაგოთ ხელახლად ჩვენი გან-
ვითარებული ხალხის დირსული ტაძარი!..“

რუსულ გაზ. „ზუკ. ჩენში“ გრუზინი

სწერს: „ დიდი მწუხარება ეწვია ქართველ საზოგა-
დობას. დაწვა ქართული თეატრი, ჩაქრდა კანდე-
ლი, რომლისკენც უზომო სიყვარულით იყო
მიზნობილი უოველი ქართველის თვალი და
გული, დაიღუპა წ. კ ს. წიგნთსაწილობი, საი-
დანაც მოელ საქართველოს სახელმძღვანელო
წიგნები ეფინებოდა, დაინთქა დრამ. სახ. მდი-
დარი სათეატრო წიგნთსაცავი, დასარაღდა ასა-
ლი კლუბი, მძიმე ზარალი მიეცა ქართველ
თავდაცნაურობას. .

უოველი ხალხი მიტომ ცხოვრობს, რომ
ხელახლა განმრავლოს თვისი კულტურუ-
ლი სიმდიდრე. უოველი ჩვენთაგანის სიცოც-
ხლის ჭეშმარიტი აზრი და მიზანია—იმუშაოს
ხალხის კულტურული ამაღლებისათვის. ამ მიზ-
ნის მიღწევისათვის ადამიანი გონივრულ იწყო-
დებ, სიცოცხლეს სწირავდენ, ჭეშმინდენ დაწე-
სებულებათ, რომლებშიაც სცემდა გული ხალ-
ხისა, სიცოცხლობდა სული, ჭეშუდობდა სამშო-
ლოს წმიდათა წმიდა..

რამდენიმე საათის განმავლობაში, ჩვენ
თვალ წინ, ჩინთქა ეს დაწესებულებანი, შექმნილ-
ნი ქართველ ხალხის შრომით, განქრდა იგი
წმიდათა წმიდა, შეისდგა ხალხის გულიან ცემა..

დიად, მხოლოდ შესდგა!

ხალხი, რომელსაც სწურობის კულტურული
ცხოვრება და სწამს თვისი მომავალი, საქმი-

ძალას მოაკრებს, რომ ეს უბედურება გადატანის დაფერ დეიდან :სალი დაწესებულია ალაღ-გინოს...

თეატრალუ ლებელა ხალხისათვის. თეატრი—ხალხის სკოლა, თეატრი სახალხო კულტურის მამოძრავებელია.

ქართველი ხალხის ეროვნულ კულტურას გაძლიერებისათვის საჭიროა. ამ საერთო უბედურებას მოელი ქართველი ხალხი გამოეხმუროს და საერთო ძაღლით აღადგინოს თეატრი და ქ. შ. წ. კ. საზოგადოება...

რად გვინდა ფუფუნება და სიმშვიდე, თუ ეროვნული სიტყვის სული ჩაჭრება! რის მანქანაა ქალთა სამაჟულ-ტანისამოსების ბრწყინვალეობა, ვის რაში ებრახნება ხმელან ბუროს ნატეხა, თუ განჭრება კულტურული განვითარების წმიდათა წმიდა!

განსაკუთრებული მწუხარება განსაკუთრებულ მსხვერპლსად ითხოვს! თითოეულ, ზატარა ზატარა ქვებისაგან შენდება უხარ-მასარი დარბაზები, თითოეულ მანათების და ათშურთანეებისაგან სდება ვეება თანხა.

დაე, ეს მანათები და ათშურთანებო წყობად მოსქდეს უოკელის კუთხიდან, სადაც კი ერთი ქართველი მანინ ცხოვრობს, ამ სახალხო-საერთო საქმისათვის, რომ დროით შეიქმნას ქართული ეროვნული თეატრი!..

ძალა — ერთობა შა.

ქართული თეატრის არსებობა და ქ. შ. წ. კ. ს. აღდგენა სრულად ქართველი ხალხის სელმა.

დაე, უოკელმა ჩვენგანმა შესწიროს რამდენიც შეუძლიან, შესწიროს სულით და გულით, შეგნებით და მით სიტყვის სული შთაჭებროს ქართულ ეროვნულ თეატრს!

ამავე გაზეთში ტონი ვრცელ წერილის უძღვის ქართული ეროვნული თეატრის ამენების საკითხს და, სხვათა შორის, სწერს:

„უნდა შევქმნათ ქართული ეროვნული თეატრი, რომლის აშენებაშიც მონაწილეობა უნდა მიიღოს თქვენმა ხალხმა... ასეთ შემთხვევაში ხალხს სასწაულების მოხდენა და თავ განწირვ შეუძლიან. გინავრულად უხელმძღვანელოთ ხალხს და იგი უოკელივს დასძლევს.“

„სახალხო ფურცლის“ კვირის ნომერში № 99) ამავე გაზეთის ასოთ-ამწყობნი— მუშები სწერენ: „აღსდგეს მძვდარი!“ ძრიელ

სამწუხაროა, რომ ქართულ წარმოდგენებს იმ მსატრობით ვეღარა ვნახავთ, როგორც ჩვენს კონტა თეატრში ვხვდავდით. სამწუხაროა, რომ მოამზად კერა და დღეიდან ჩვენი მსახიობნი კარდაკარ უნდა ჩაწვიანდნ.

მაგრამ არა, ამ მწუხარებას ფრთა უნდა შევაკვერთო. ესდა საჭიროა მხნეობა და გამბედაობა, რომ ისევე ისე აღსდგეს სელოვნების ტაძარი, ძველებურად ამტკველდეს. მაშინ იმედ დავარეული ხალხი მიხვდება, რომ კიდევა გვექნას საზოგადო საქმისადმი სიუერული.

უტკველად უნდა შესდგეს კომიტეტი და ვისაც კი უუგარს ეროვნული სტენა, ვისაც კი უნახავს კონტა ქართული თეატრი, მან არ უნდა დააშუროს მინერელი წვლილი და გადასტეს ამ კომიტეტს. ჩვენც გაზ. „სახალხო ფურცლის“ ასოთ-ამწყობნი შეძლებისდაგვარად სულ მდრე წვლილს 22 მანეთს ვუგზავნიან სემი-სსენებულ გაზეთის რედაქციას ამ კომიტეტის გადასტემლად, რომ ისევე გავიცინოცხლოს ქართული თეატრი.

„სახალხო ფურცლის“ ასოთ-ამწყობნი: ივ. მჭედლიშვილი, ი რუსიშვილი. პ. ახალკაციშვილი, ბ. მისურაძე. გ. ბუენიშვილი, იაკობ ბენიაშვილი, გ. ედიშერაშვილი, კ. მჭედლიშვილი, ნ. ქოზაშვილი, ა. გაბრიელაშვილი, ი. ჩაგუნავა.

ქუთაისის მოურავი ჩიქოვანი თავ. - აზნ.

წინამძღოლს კ. ნ. აფხაზს ღებამით: „გითარცა ქალაქის მოურავი და დრამ. საზოგადოების წარმომადგენელი, იწარედ ველოვობ წვენი ეროვნული განძის დანთქმას, რომელიც იმსხვერპლად დაუნდობელმა ცეცხლმა. მოელი საქართველო მწარე ცრემლით ტარდება და მიძიე ძაძის მოიხსამს, რა შეიტეებს თვისი ზირმშოს-ეროვნული თეატრის დაღუწვას. მაგრამ ცრემელი და სასოწარკვეთილება არის გვიშეგლის. მოულის ხალხის სიუერულმა და შეუდრეკელმა ძაღამ ფერფელიდან საჩქროდ უნდა აღადგინოს ეროვნული საუნჯე.“

ბათუმის დრამ. საზ. გამეგობა შეძრ-წუნებულია ქართველთა კულტურულ დაწესებულებათა უბედურებით. არც კი ვეჭვობთ, რომ მელზომენის დანთქმული ტაძრის ნაცვლად ასალი აღსდგება.

ვ. გუნია ქუთაისის დასის მხრით: ა ქუთაისის

ქართული დასი თეატრის დაღუპვის გამო უღრმეს თანატანობას უცხადებს თავდაცხნაურობას, რომელიც მუდამ ბრწინვალე გამომხატველი უოფლად ქართველი ხალხის ერთგულ კულტურის მიმწინააღმდეგებელია. გერწმან, რომ შეგდავად მძღვარი ქართული სული ქედს არ მოიხრის მრისხანე სანამღვალის სიმძიმის ქვეშ და ფერფლიდან კვლავ აღადგენს სამშობლო კულტურისა და ბრწინვალე მერმისის კერას.ა

მსახიობი მარიამ სავაროვ-აბაშიძისა:—

როდესაც ვარგული ქართული თეატრი შეინდებოდა, ბედმა მარგუნა ვარგული აკურის დადებამ სძირკველში დეე, განგება ისე რე მომკლავს, რომ არ მოგესწონა ახალ, უფრო მტკიცესა და სუკეთესო ერთგულ ხელოვნების ტანძრს.

თბილისის მამამლიანთა ერთი ჯგუფი

სწერს (ზ. რ. 4 № 221): რწიელას სიტუეებით შეგამსუბუქეთ ჩვენი სუკეთესო მკობარ ქართული ერის მწუხარება მათივე თავლსახინო ერთგულ კულტურის კერის დაკარგვის გამო, როგორც თეატრას. ბგე აკუმშება, ენა სდუმს ამ მძიმე მწუხარების გამო, რომელსაც ჩვენც არა ნაკლები განიცდით.

დაე, თქვენსა და ჩვენს ნუგეშად, ძინაო ქართველნი, აყოს ის რწმენა, რომ ქართველ ერის შემოქმედება სტოცხლობს და მასი სულიერი ძლიერება ბეგრს ხანს განწვდება.

ამ შემოქმედებას უფრო უარესი უბედურებანი განუგდა, მაგრამ ფსკანუჯისებურად განხლებულა, — არც ახლად დაიდუბება იგი და ჩაფრფლიდ კერასე კვლავ აღმართავს ხელოვნების უფრო ბრწინვალე აღმშენს.

ეს არის ჩვენი რწმენა.ა

6. დეპუტატი ვვ. გვაგჭორი დეპუტით

სწერს „ახლად ახრსა: რსტიქითმას უბედურებამ მძიმე დახვარად დასცა მშობლიურ თეატრს. ცეცხლმად განადგურა დიდი ხნის შრომის ნყოფი. მაგრამ მასწარკვეთილებას არ უნდა მივეკეთ. დაწმუნებული ვარ, რომ ხალხის ძლიერი აღფრთოვანება შესილებს მის ხელახლად აღადგენს. ვსდებ ამ საქმისათვის ჩემს წვლილს — 25 მანეთს.ა

წარმოგადგენალთა თეატრი

კვირას, 28 ინკენისთვეს, შუადღის 12 ს. ქართულ დრამატულ საზოგადოების თავმჯდომარის თავ. პ. ი. თუმანიშვილის თაოსნობით შესდგა კრება (სასოფ.—სამეურნეო სადგომში) საზოგადო, საგანმანათლებლო და ჟურნალ-გაზეთების წარმომადგენელთა კრებას, სხვათა შორის, დასწერნენ: თავ. აზნ. წინამძღოლი თავ. კ. ნ. აფხაზი, ქ. თბილისის მოურავი ა. ი. ხატისოვი და სხ. კრებას თავმჯდომარეობდა თავ. პ. ი. თუმანიშვილი, რომელმაც დამსწრეთ აუწყო ის დიდი უბედურება, — ქართული თეატრის გაღწევა და ღრმა. საზ. დაზარალება, — რომელიც მთელ ქართველთა დაატყდა თავს. გამგებობის წევრმა ხაზინადარმა შ. ა. მიქელაძემ კრებას აცნობა, რაც ქართ. ღრამ. საზ. ქონება ჰქონდა, თითქმის მთელი ნახევარი სასუერის განმავლობაში მონაღვაწი, ყოველივე ცეცხლში შთანთქა და ახლა სრულიად უგროშკაპეიკონი, უქონებონი ვართო. სეზონის გასაგრძელებლად საკიროა კვირაში ორი დღე მანც და ოთხას-ხუთასი თუმანი შემწეობა, რომ თებერვლიმდე სეზონი განავარძლოთო. ქართველი ერის დანაკლის ყველა ისე ჰგრძნობდა, ისე ერთის აზრით იყვენ გამსკვალულნი, რომ ბევრი აღარ უკამთნითო. ილაპარაკეს მხოლოდ: თავ. ნ. რ. და ნ. დ. ერისთავებმა, გ. ბ. გვაზავამ, გ. დ. ჟურული, ა. ი. ხატისოვმა, ივ. ზურაბიშვილმა და სხ, რომელთა ლაპარაკის საგანი იყო — ვუშველოთ როგორმე, რომ სეზონი არ ჩააშალოს და გამოძენილ იქმნეს საშუალება ახალი ქართული თეატრის ასაშენებლად. კრებას მოხსენდა თავ. — აზნაურთ დეპუტატთა საკრებულოს დადგენილება იმის შესახებ, რომ უშემდგომლობა ლიძრას მეფის მოადგილის წინაშე ნებაართვისასაღებდა — მოწვეულ იქმნას საქართველოს საზოგადო — საგანმანათლებლო დაწესებულებთა წარმომადგენლების კრება ქართული თეატრის აღდგენისათვის საშუალების გამოსაძენად. კრებამ ეს დადგენილება მოიწონა და ერთხელ სთხოვა თავ. აზნ. წინამძღოლს თავ. კ. ნ. აფხაზს გამოითხოვოს ეს ნებაართვა. მეფის მოადგილესთან წარსადგენ დეპუტატთაში არჩეულ იქმნენ: თავ. პ. ი. თუმანიშვილი, მიხ. და იოს გედევანიშვილები, გ. დ. ჟურული, გ. ბ. გვაზავა, გ. ლასხიშვილი, შ. მიქელაძე, მ. ქორელი, ი. ზურაბიშვილი და კ. ანდრონიკაშვილი. თბილისის მოურავმა ღრამ. საზ. — ას დიდი შემწეობა აღუთქვა ქალაქის მხრიო

სიცოცხლის ღიმი!..

გამოსალმება

—მალამო, მალამო!..

ჩაილაპარაკა მკურნალმა... და სევდიანი ღიმილით მიჩერდა სნეულის ჩალურჯებულს თვალებს..

ჰქრებოდნენ ოდესღაც ცეცხლის გრძნებით ანთებულნი... იმალებოდნენ მოქანცულ-ჩაწვებულს ქუთუთოებში...

—მეგობარო, მალამო..

შეირბა ჰაერის ტალღები და შეათრთოლა სმენის დაღუპებული სიმი!..

ორი ამოსუნთქვაცა—და .. სვინტრი,, გულ-თეთრა, თვალ-ყვითელა, ორი კიდევ სხვა ბაღახის ძარი, მრავალ-ძარღვა ორ კონად შემეკრა...

და ტყის პირიდან—აი, მდინარე რომ ამოდიოდა, გამოვეშურე.. სულ სირბილთ შავიქერ, სოფლის განაპირას რომ პატარა ქოხი იდგა...

ჩქარა...

ნიავი ვერ მოასწრებდა ორ წამოქროლას, რომ ხის სანაყავიდან გაწყალებული თეთრი სუფთა მალამო ამოვიღეთ...

მკურნალი სწუხდა, თუმცა მალამო უკვე მზად იყო... გაფაციცებით უხვევდა ქრილობას, მაგრამ...

—წყალი... წყ...ა...ლი...ი...

მიძიე ამოხეგრამ მოარბენინა სნეულის უკანასკნელი ხმის ნაწყვეტები...

—გავნებს, მეგობარო!..

—ოხ... რა შეუბრალებელი ხარ... წყა...

ა...ლი...

—მიაწოდე...

მკურნალმა მითხრა ცივად... ისე ცივად როგორც წყლის დაღვივის შემდეგ სნეულმა უკანასკნელად შემომხედა, ამოიხრა და... გაცივდა...

... ..რა დაუძახო!?.— გუშინ?!

—არა, დღეს!

—არა, არც დღეს. გუშინაც ხომ იგივე იყო, რაც დღეს და დღესაც იგივე არის, რაც—გუშინ იყო...

ჰო, მზის სხივები, რომ ანათებდნენ... მზე რომ ცაზე ჰშლიდა ოქროს ძაფებით

ნაქსოვ პირბადეს...—მაშინ სწორედ კუბოს ფიცარი დაამტვრიეს, ცივმა ლოდებმა და მწუხარე მიწამ; მწუხარემ მეთქი, იმიტომ, რომ იგ-ც გრძნობდა და ისე ცივდებოდა, როგორც ჩვენ!..

ყველა ტირილა!..

ცემლთა ნაკადული მწუხრის ნისლივით ზოლ-ზოლად ჩაუვლიდა უკვე დაღუპულს სამარეს.. ტაროდნენ, და ტირილი—ცრემლთა ფრქვევა კაენთან ფიქრად აწვებოდა არსთა ყოფნის სივანეს!..

ვინ რა იცოდა, რომ ჩემი სიცოცხლეც სიკვდილი იყო; ან-და მისი სიკვდილი სიცოცხლე,—უკვდავების ქანდაკებად ჩამოკვეთილი ბუნების ჰაეროვან სამეფოში...

ვინ რა იცოდა, რომ მე შემეძლო სიკვდილისთვის დამერქვა—სიცოცხლე, უფრო ღამაში და მშვენებით აღსავსე, ვით უკვდავება?!

ვინ რა იცოდა, რომ მე სიკვდილი შემეძლო მექმნა არა-არყოფნად?!

სტ-როდნენ...

მე კი ღიმი,—სიცოცხლის ღიმი დამთამაშებდა სულის სახეზე!..

ბ

ოხ!.. სულთ სულისავ!..

გაზაფხულის პირს შენს ბინასთან მოველი ერთხელ...—შენს ბინასთან,—მიწის კარები რომ ჰქონდა, ზედ ლოდიც ეფარა..

ლოდის გარშემო—ი, შრომანა, კიდევ აი თეთრი ყვავილი რომ არის—ჰო, ისინი... ჰრელ არშისავით შემოპვლებოდნენ შენს ღამაშობას...

ჰო-და ის ყვავილი-სოსანი, იას რომ ეძახიან—მოვწყვეტე, მოვწყვეტე-მეთქი. თეთრი, სულ თეთრი ცრემლი გადჰოპვარდა დაკოდლი მკერდდან...

ვიცან.—ის შენი სისხლი... სისხლი იყო, გათვარებული ობლის სველით.. ის შენი პირველი გრძნობა იყო სიყვარულისა!..

დამიჯერე,—ვიცან!..

ჩემო ღამაშო!—ხომ კარგად გესმის ჩემი საუბარი?—მაშ იმ, პატარა იამ რისთვის იტორა შენის გრძნობით და შენის ცრემლებით?!

სულ შენ გვენდა,—ფეცავ შენს სი-
ცხლეს ლამაზს და სანეტაროს...

თავს შემოგველე!—რაზე დარდობ?!
ვისზე წყუხბარ?!. მარტო როდი ხარ?!

თუ გინდ—ი შენს გვერდზე—ქვა,—
ცევი ლოდი რომ გდია, რომელიც პირველი
შეგნო შენს კუბოს—გავწეეს მცობობას...
ხომ ცივია, აბა ხელი დაადე?!. გვეც თან და-
თან გათბება და აღარ მოგშორდება!., შენც
ასე იყავ პირველად... ცივი, ზგძნობი...

ბოლესა შეგხვდი, მწარე ღიმილით მიპა-
სუხე; ბოლოს-კი შემიყვარე და არ შშორ-
დებოდი! ასეა, დამიჯერე. ეგ ვიოთმ-და
უსულო ქვაც, როგორც ერთხელ შენ სიჟვი,
ჰგძნობს, ჰფიქროს და იცვლება კიდევ, ვ-თ
შენ—შენი სიციცხლე...

შენ ხომ ვარდი იყავ მთისა, ვარდი ტურ-
ფად გაშლილი?! შენ ხომ ასული იყავ მზეთა-
მზე, —პირმოპლიმარა ..

—ტ-რფა ასული ი?!

როგორც ამბობენ,—მოჰკვდი... ესე იგი
წინად ჩემთან ატარებდი მშვიდს საღამოებს,..

მიწის ზედაპარზე რბობიდი. ახლა, მიწაში,
მიწის სიღრმეში სცხოვრობ შენთვის ტკიბი-
ლად... წინად თვით შენ სულდგმულობდი
ვარდ-ყვავილეებით, ოდეს საამო სურნელს
მოაკეცვლენ ირგვლივ ველად,—ახლა იგიანი
სიკეთხლე ბენ შენგნით;—მიწას სწოვერ შენს
სისხლს, თბებიან შენის გრძობით და მიაქე-
ნებენ ჟამთსელის სიყვარულის ნავს—საუკუნე
ზღვაში...

ასეა, ძვირფასა!..

რაც კი აცხებობს, ყველა ჰგძნობს,
ყველა ჰფიქრობს...

დაუმეგობრდი შენი ოთახის კედელს—მათაც
იცან სიყვარუი .. ჩაგიკონებენ ტრფილით.
აქნად ვაგიშვებენ .. და არც თვით დაგტო-
ვებენ... ნახვამის, საყვარელო გულის ტოლო,
და ოდეს მეც მანდ ვიწყებ სიციცხლეს,
მანდ მდუმარებ ს სამეფოში... კვლავ ერთად,
ტკიბლად გავატარებთ ჩვენს სიყვარულს
თერთ დღეა და ბნელ საღ მოებს...

მნადის-კი ნუ დარდებ... მშვიდობი...
მიწას-ც ასწავლე ზღაპარი სიყვარულისა!..

ი. მოსაშვილი

სათაასტრო მიმოხილვა

ძშთაისის თეატრი. შაბათს, 20 ნენისთვის,
დაიდგა შილლერის დიდებული ტრაგედია „ღონ-კარ-
ლოსი“ ანტუნის იღვით: ერთს დეკორაციაში იყო
მთელი წარმოდგენა, ხოლო უკანა კედლებზე ფარდას
იქით იცვლებოდა ოდნავად დეკორაციები და ესეთი
მცირე ცვლილება უკვე სრულს ილლუზიას ჰქმნიდა
მაყურებელთა განგებაში. უნდ ძირელ მოგვეწონა ეს
ახალი ანტუნისებური განხორციელება დეკორაციები-
სა რაიც თვდაპირველად დიდს ეკონომიას აძლევს რე-
ჟისორს დეკორაციების შეცვლა—გამოცვლაში, რის
მეოხებით შესაძლებელი ხდება სამი-ოთხი საათის გან-
მავლობაში მეტად რთული და დიდი პიესების წარ-
მოდგენისა.

თვითონ „ღონ-კარლოსი“ ჩემის დაკვირვებით
უმრავლესობამ თეატრში დამსწრე ხალხისა ვერ შეიკ-
ნო და ვერც დააფასა: პიესა, ჩემი ზრით, უფრო
მომზადებულ და შეგნებულს აუდიტორიას თხოვლობს.
რაც შეეხება თამაშობას, უნდა ვაღიაროთ, რომ ბ-ნი
ე. გუნისა, ე. შალიკაშვილისა, მურუსიძისა და მიღე-
ნის მეტი ჩვენ არავინ მოგვეწონა. მთავარი როლის
ამსრულებელი ბ-ნი დ. მაგალობლიშვილი სუსტი იყო;
მან სულაც ვერ დასძლია ღონ-კარლოსი და უკანასკ-
ნელ მოქმედებაში კი ხმაც და ფიზიკური ძალაც აღარ
შესწევდა. მეტად ერთფეროვანად ჩაატარა ელბას რო-
ლი ბ-ნმა იშხნელმა.

კვირას, 21 ნენენ. წარმოდგენილი იყო ელ. მეს
ხიშვილის მომართლებით სტრინდბერგის დრამა „მა-
მა“. პიესა მეტრად კალმზრბივია, პარადოქსალუ-
რია და მიტომაც კალმზრბივი შთაბეჭდილება მოახდი-
ნა. მოთამაშეები სუსტბდნენ ეველანი ბ-ნი მესხიშვი-
ლის და მიღენის გარდა. არც როლები ჰქონდათ საკ-
მაოდ შესწავლილი. მესხიშვილმა როტმისტრის როლ-
ში ჩვეულებრივის ხელოვნებით და ფერადებით გვაჩე-
ნა თავისი დაუმრეტელი ნიჭი.

სასურველია, თეატრის გამგეობამ და რეჟისორ-
მა პიესების არჩევის დროს გაითვალისწინონ ხოლმე
აუდიტორია და მისი უმრავლესობა. პიესა უმრავლეს-
ობის გულსა და სულს უნდა ესმოლებ და ესალ-
ბუნებოდეს.

ორივე წარმოდგენას დიდ ძალი ხალხი დაესწრო,
განსაკუთრებით იყო ახალთაბა—შეგრობობა; თუ ასე
წავიდა საქმე, ჩვენ ვგეგვარა, რომ დრამატული სახე-
გადობა უმეფიციტოთ მოასრულებს სეზონს.

დეკორაციებს და განსაკუთრებით პუბლიკის სა-
პირფარეშო ოთახებს განახლება სჭირია.

მეტად კუდი ზნე სჭირს თეატრში მოსიარულე
ხალხს: ხაურობენ და გვიან შემოდიან ფარდის ახდის
ბროს. კარგს იზამს თეატრის აღმინისტრაცია, თუ
ფარდის ახდის შემდეგ არავის შეუშვებს პარტერში.

ძლივს ეღირსა ქუთაისის თეატრს პროექტორი,
რომლის პირველი დებიუტი „ლატრა“ მოხდა და

ჩვენ და სასიამოვნოდ საუცხოვოდ გვიჩვენა მთვარის შუქი და ზაფხულის პაპანაქებიანი მზე.

ეტყობა ქართ. დრამ. საზოგ. გამგეობა ბევრს ცდილობს საქმის უკეთესად წარმოებისათვის და არც ხარჯებს ერობდა. უძველესი საზოგადოებაც დადასტებს ხარის ასეთს მუყაითობას და თეატრში იღლის მით უფრო, რომ მეორე წარმოდგენიდან ფსევტი უკვე შესამჩნევლად დააკლეს.

ამბობენ კვირაში ერთხელ გაიმართება სახალხო წარმოდგენები ერთი-ორად დაკლებულ ფსევტო. კვირა დასაბამიდაც იქმნება შვირთღებნისთვის იაფ-ფასიანი წარმოდგენები. მაღლობის მეტი რა გვეთქმის. თეატრის გადემოკრატებაში უნდა იყოს მიზართული გამგეობის მთავარი ყურადღება.

თეატრის მეგობარი

ბამოს დრამ. დანი. კვირას, 21 ენკნისთვის, დაიწყო ქართული წარმოდგენების სეზონი—ცნობილი სტაროულ პიესით „სამშობლო“. ახლანდელი საზოგადოების მომენტის გამო გვევლინა წარმოდგენას ცოტა ხალხი დაეწერებოდა, მაგრამ მიეტყუდით — დარბაზი დამსწრე საზოგადოებას ვერ იტევდა. და თუ საზოგადოებამ თეატრისადმი ასეთი ხალხის გამოჩინა მომავალ წარმოდგენებზედაც, მაშინ, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, სეზონი ბრწყინვალეთ დასრულდება.

სათელი პიესა ჩინებულად ჩაატარეს, თუმცა ზოგიერთი მოთამაშე კოკლუდად. საპროფისმებლო როლებს ასრულებდნენ: ს. ლეონიძეს — შ. დადიანი, ქეთევანს — ქ. ელო ანდრონიკაშვილი, ლევან ხიმშიაშვილს ბ. მატარაძე, შაჰ-აბასს — დ. აწყურელი, დიანაშს — ქ. ნ. გლოვანი, რომლებიც უნაკლო თამაშობდნენ თავ-თავიანთ როლებს. ქ. ნი ელო ანდრონიკაშვილის და შ. დადიანის თამაში ძალიან მოეწონა აქაურ საზოგადოებას და მოთამაშენი მხურვალე ტაშის ცეხით დააჯილდოვა.

დ. ხაშური (სემო ქართლი). 10 ენკენ. ხაშურის ქართულ დრამატულ წრის სტეხის მოყვარებებს ახალ თეატრში თამაშეს: 1) „მოტრეპულები“, კამ. 2 მქ. ი. ცნობილია; 2) „ცნობილია წინააღმდეგ“, ვოდ. 1 ვ. აბაშიძისა. მონაწილეობდნენ: ქ. ქ. ა. გამრეკელოვსისა, ქ. კადაძე, დ. და ქს. კამკაშიძე; ბ. ბ. ად. კორძია, სტ. ნოზაძე, მ. კვადიაშვილი, ნ. სიხარულიძე, გ. სულაიშვილი, ად. ქეთათელაძე და ვ. ხაშურაშვილი.

ორკუდა ბევს ჩვენს დახედავებულმა სტეხის მოყვარებებს რიგაზად ჩატარეს, იმასდა მიუხედავად, რომ ბევსების ნორმალურს მსვლელობას ხელს უშლიდნენ: საღისის სქანე-და იხმურობა დარბაზში, სტეხის და რეკვიზიტის სიღარბი და დარბაზის სიყაწროვე, წარმოდგენას სახლი მეტად ბევრა დაესწრო. ამ მოკლე ხანში განხრახნულია ტრ. რამიშვილის „მეხობ-ლების“ დადგმა.

ნიკო გურული

უაგოიჩიკულაგა ქართულ თეატრის საზოგადოება

ქართულ დრამატულ საზოგადოებას გამგეობას ვარდავებ ქვემოთ განხილავთ:

„სქარათეველას ქვეა საშინელი უბედურება: დაიწვა მისი სულაიკა კულტურის ტანძარი დაღ-ტა დრო თავგანწირვისა და მსხვერპლისა, უკვდა ქართეველს ეგება წსოვარბიე მოგაფლავს ხელი შეუწყობს თეატრის აღდგომისა. წყობამაღ-რის და სძირასის ინდიფერენტიზმს არ უნდა ჰქონდეს ადგილი, თუ ჩვენი საზოგადოება ვერ არ გადავვარდა, თუ არ ჩაფურთვდა მასში ეროვნული სული. მაუსხედავად იმისა, რომ უკანასკნელ დროში ცხოვრება გაქვარდა, რომ ზემდეტო ფული არავის აქვს, თბილისის საად-ვილ-მამულე ბანკის დამაფსუკელ კომისიის წევრებმა გადასწყვიტეთ ეროვნული თეატრის აშენებისათვის გადავდით:

- კომისიის თავმჯდომარემ **ლევან ჩერქე-ზიშვილი** — 200 მან., **ნიკ. დავ. ერისთვი-შვილი** — 150 მან., **სერ. ნიკ. ყაზახიშვილი** — 150 მან., **თ. კონსტ. ზაქ. მავაშვილი** — 150 მან., **ივ პაატ. მაგალიშვილი** — 150 მან., **ლევ. ანტ. ფურცელაძე** — 150 მ., **ტვ. მას უიფიანა** — 150 მან., **თ. ივ. დავ. ავალიშვილი** — 100 მან., **ზაქ. ზაალ. მა-ჭავარიანი** — 100 მ.სულ **ათასამასი (1300) მ.**

თავმჯდომარე თავ. **ლევან ლევანის ძე ჩერქეზიშვილი**; თ. ნ. დ. ერისთავი“.

ბ-ნო რეაქტორა! გული მოგვიკლა ქართულ თეატრის დაწვამ, რადგან კე იუ ჩვენი ერთადერთი დაწესებულება, სადაც განსმადამობლორთი ჰხვებო. მაგრამ დაწესებულები ვართ, ქართველი ვართ შესძლებს სამშობლო თეატრის აღდგენას — ამასთანავე გეგზავნიო ჩვენს წვლილს 25 მანათს ვითხოვთ გადასცეო თეატრის საად შენებლო კომისიას.

ნინო და ალექსანდრე ლოთიქიფანიძეები

- **ქართული ეროვნული თეატრის საზოგადოება** შესწირეს: „სახ. ფურც.“ ასოთმწობი-მე-შებმა 22 მან., ექიმმა ვ. მუსხელიშვილმა — 25 მ., კატო და მიშო ლომაროვიშვილი — 2 მ., მსახიობ ქალმა მ. მ. საფარა — აბაშიძისა — 3 მ., ვ. მატარაძემ — 31 პიესა და 9 როლ., ევ. გვეგეკორმა — 25 მ., თავ. ივ. ზაქ. ანდრონიკაშვილი — 25 მ., გრ. დიასამიძემ — 100 მ., ევ. ნ. მელიქიშვილი — 100 მ., ივ. პურადაშვილი — 25 მ.

ცხრილი სეგებეი

ს ა მ შ ო გ ლ ო უ ი

► **ქართული თეატრის საზოგადოების** საარტის-ტო საზოგადოების კლუბმა თავისი ოთხშაბათები და-სამსოვ, ქართ. დრამ. დასს წარმოდგენების გასამართავად.

➔ **სახ. ფურც. გადასვლისა და კანტონის მოსამსახურება** გადასწევითეს, ვიდრე ახალი ქართული ეროვნული თეატრი აშენდება, თავიანთი ჯამაგირის რამდენიმე ნაწილი თეატრის სააღმშენებლო ფონდის სასარგებლოდ გადასდომ.

➔ **„ხარკუზის კლუბის“** წევრებმა გამართეს ხელის მოწერა ქართული თეატრის ასაგებ თანხის სასარგებლოდ.

➔ **თბილისის სკოლების ქართველი მოწამეები** ფულს აგროვებენ ქართული თეატრის სააღმშენებლო ფონდის სასარგებლოდ.

➔ **ქართული თეატრისა და** წ. კ. ს. სასარგებლოდ ამ მოკლე ხანში მ. კავიძის ლიტერატორობა მომღერალთა გუნდი კონცერტს გამართავს.

➔ **მის. ბოჭორიშვილმა დასწერა** ახალი ორიგინალური ოთხმოქმედბანი პიესა „უნების ბრჭყალებში“. პიესა მალე გადაეცემა ქართ. დრამ. სახ. გამგეობას განსახილველად.

➔ **ომიანოვის ბავშვ ბათუმი** წელს დასვერ იყოლებს. მიწვეული მსახიობნი უალაგოდ დარჩნენ.

➔ **ქნთ კახუნი** რომანი „შიმშილი“ ქართულად სთარგნა მ. ბოჭორიშვილმა. საჭიროა გამომცემელი.

➔ **უხამსახუროდ დაჩაჩენილი** ათამდე ქართველი მსახიობი.

➔ **ქართული თეატრის ასახმენებლად** წ. კ. ს. მოსამსახურება დადგინეს, თავისი ჯამაგირიდან თვიურად 1 პროცენტი გადარიცხნა.

➔ **რ. ბაიანიშვილმა** ქართული თეატრის ასახმენებელ ფონდს შესწირა 11 მან., ის თანხა, რაც ქართული თეატრის გადაწევის შესახებ დაწერილ წერილებში აიღო.

➔ **მსახიობმა ი. ივანიძემ** თავისი ბიბლიოთეკა, ხელნაწერი და ნაბეჭდი პიესები, სულ 400 ცალამდე, ქართ. დრ. სახ. შესწირა.

➔ **გმოსან ქალს კნ. ნინო ოკაბალიანისს** განუზრახავს თავისი სრული თხოვნილებანი გამოაცემინოს იმ პირობით, რომ მთელი შემოსავალი, ხარჯს გარდა, გადაეცეს ომიანობის გამო დაზარალებულთა ოჯახების სასარგებლოდ.

➔ **ი. კარბაჩეთელმა** დაამთავრა „მუსიკის ისტორიის“ დაწერვა.

რ უ ს თ ა უ რ კ ი ს

➔ **ომში მოკლულ და დაჭრილ იმენს** რუსის რამდენიმე მსახიობი.

➔ **მ. ზ. სპირაკიძე,** საოპერეტო მსახიობმა, თხოვნა შეიტანა—მომქმედ ლაშქარში ჩამრიცხეთო.

➔ **შალიაძინს განუძრახავს** პეტროგრადსა და მოსკოვში საავადმყოფოები გამართოს ომში დაჭრილთათვის. თითოეულ საავადმყოფოში 25 საწოლი იქნება. ხარჯს კონცერტების შემოსავლით დაძვრავს.

➔ **უშუშუპარა მსახიობთა რიცხვი** რუსეთში ხუთასზე მეტია. მათ განუზრახავთ, ამხანაგობა შეადგინონ პროვინციული წარმოდგენების საზარათად.

➔ **მოკლავალ ლ. ზ. სოხინოვს** პეტროგრადში დადგინდა მისი პირველი გამოსვლის ვაშო 18 ენკენ. ადრესი მიართვეს 1200 მანეთითურ, მის სახელზე 4 საწოლის გასამართავად ომში დაჭრილთათვის

უ ც ხ ო თ ა უ რ კ ი ს

➔ **გომია დიპლისიტთა მნათო გამორჩად პარიზში** რეიმისის ტაძრის დაღუპვის დროს. უკანასკნელ წუთამდე იღვა სამრეკლოზე და შეუჩერებლივ ჰრკდა ზარს, მიუხედავად იმისა, რომ ტაძრის კოშკი და თვით სამრეკლო უკვე ინგრეოდა მტრის სროლისაგან. უკვე იგრიალა სამრეკლო და თავის ნანგრევთა შორის მიიყვანა მნათო, რომელიც მთელი 40 წ. განმავლობაში ჰრკდა ზარს.

➔ **რომში მოღვი ყველა ეპოქების მხატვანი** ფიქრობენ, საერთო აღმშოთების გამომხატველი მოწოდება გამოისცენ და დაჰმონ გერმანულ მოქმედება სამხატვრო შემოწამებელთა განდევნების გამო. სამაგიეროდ გერმანული მხატვართა ეკავირნიც კლილობენ გამოისცენ მოწოდება იმის გასაქარწყლებლად, ვითომც გერმანულთ უსაფუძვლოდ სდებენ ბრალსაო.

➔ **ილა რუზინოვინი,** გამოჩენილი მოცეკვავი ქალი, მოქმედ ჯარში ჩაეწერა მოწყალების დად.

➔ **ბაქოლის ვილჯა დიპიტა** ფრანგთა კომპოზიტორი რაჟე დიუსკი.

➔ **მეგანაშელთა ცნობილი მსახიობი მოიხი,** იტალის ქვეშევრდომი, ომის დაწყებამდე ბერლინში ცხოვრობდა, თავისუფლ მეომრად ჩაეწერა და უკვე გაციდაფრანგების წინააღმდეგ. ამ გარემოებამ იტალიელ მსახიობთა შორის იდიდი უმეყოფილება გამოიწვია და „მსახიობთა ლოკამ“ იტალიაში იგი თავის წრიდან გარაცხა.

მ წ ი მ ნ ო ბ რ ო ბ ა

მივიღეთ:

➔ **სილოვანის თხოვნილებანი,** ნაწილი პირველ—ლექსები. ქუთ. 1914 წ., 289 გ. ფ. 1 მ. ოთხ განყოფილება: 1) ეროვნული შინაარსის ლექსები; 2) ბუნება და საყოფილო ცხოვრება—სოციალური შინაარსის ლექსები; 3) ცხოვრების სურათები და 4) ეროტიული შინაარსის ლექსები. ბოლოზე დართული აქვს შენიშვნები (მაჩვენებელი, ზოგიერთი ლექსი სად რა შემთხვევაში დაუწერია, რის გარეშით) და სრული შინაარსი (რომელი ლექსი სად, რადის დიბეჭდა). წიგნი გამოცემულია საუცხოვოდ, აწყობილი—დაბეჭდილია ქუთაისის ქ. შ. წ. კ. სახ. სტამბაში. ავტორს განუზრახავს მეორე წიგნად გამოსცეს პოემები და მიზნობრივად, მესამე წიგნად—პუბლიცისტური ნაწერები და სხვა წერილობითი წერილები.

➔ **შეცდომებს განსორკავა:** გასული კვირის მეორე რიცხვში, მეორე გვრდზე აწყობილია: შეპილწევა, უნდა იყოს: **შეგაღვება;** იმავე ნომერში წერილ ამბებში მოხსენებულია—სანდრო ზანზიაშვილი ჰსწერს ფილოსოფიურ წერილებს, უნდა იყოს: **ფილოსოფიად** და სხ.

სარეზუმი საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა საზაფხულო სადგომში, მიხაილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფი აპარატი
 ლოსა გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში. თელ. 11 - 79

ადღეს, კვირას 5 ოქტომბერს	სინემატოგრაფი, მუსიკა, ცეკვა.
ორშაბათს 6 ოქტომბერს	სინემატოგრაფი.
სამშაბათს 7 ოქტომბერს	სინემატოგრაფი, მუსიკა.
ოთხშაბათს 8 ოქტომბერს	საზანდარი.
ხუთშაბათს 9 ოქტომბერს	საბავშვო საღამო; სინემატოგრაფი; მუსიკა.
პარასკევს 10 ოქტომბერს	საზანდარი; ცეკვა.
შაბათს 11 ოქტომბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.
კვირას 12 ოქტომბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან მამაკაცები—25 კ., ქალები—10 კ. დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილია. ბაღი შეიძლება გაიყოს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სეირნობათათვის.

ბში გაიმართება ხოლმე ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო და ვოკალური საღამოები და აგრეთვე სახალხო სეირნობანი.

შექსპირი ქართულად!

გამოცემა *შექსპირის* თარგმანებისა.

მაილება ხელისუფლება ივანე *შექსპირის* რვა ტრადიციის გამოცემა ჩაბალოს მაიერ ნააზრკნ მანუა: (ჰამლეტი, ოტელო, მეფელირი, მაკბეტი, იულიუს კეისარი, ანტონიუს და კლეოპატრა, კორიოლანოს და რიჩარდ მესამე.)—გამოცემა იქნება ერთ წიგნად და შეიცავს ათასამდე გვერდს, დიდი ფორმატისას. გამოცემას დაერთვის ბიოგრაფიები შექსპირისა და ივანე მაჩაბლისა და მათივე სურათები.—ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გაიღებულნი იქნება. ვისთვისაც ერთად ფასის გადახდა სამძიმოა, —მათთვის ხელისმოწერა განაწილებულია სამს ვედალ: პირველი შემოსახანი —1 მან., მეორე—პირველ ნომერს —1 მან. და მესამე—1 მან. 7 იანვარს 1915 წელს.

წიგნი ღარიგდება 1915 წლის განმავლობაში. ხელისმოწერა მიიღება თბილისში: ქართველ შორის წერაკითხვის საზოგადოების გამაფრცველებელ მალაზიაში, და გამომცემლის საკუთარ ბინაზე (ოლვის ქუჩა, 52) ჟურნალის და ცხოვრების რედაქციაში (ქართ. თეატრში) და ქუთაისში მთავრიწილისა და ოცბელის წიგნის მალაზიებში.

გამომცემელი კნ. ანასტასია ალექსანდრეს ასული მაჩაბლისა.